

اشتغال به کار ۷۵۶ هزار نفر در سه ماه نخست سال جاری

رئیس سازمان برنامه و بودجه از اشتغال به کار ۷۵۶ هزار نفر در سه ماهه نخست امسال خبر داد. محمداقبر نوبخت تعداد بیکاران کشور را سه میلیون و ۲۰۰ هزار نفر اعلام کرده و گفته کشور سالانه به یک میلیون شغل نیاز دارد. وی با بیان اینکه دولت در بسته‌های مقابله با تحریمی خود یک میلیارد دلار اعتبار برای حفظ اشتغال موجود اختصاص داده، گفت: «۶۵ هزار میلیارد تومان از اعتبارات برای اشتغال‌زایی اختصاص می‌یابد.» به گفته نوبخت، دولت در بهار امسال پیش‌بینی کرده بوده (۷۱۱ هزار نفر وارد بازار کار شوند، اما در همین مدت حدود ۷۵۶ هزار نفر مشغول به کار شده‌اند که ۴۰ هزار نفر، از پیش‌بینی‌ها بیشتر است.

یکشنبه ● یک مهر ۱۳۹۷ ● شماره صد و هفتاد

ا ت ی چ ع ح ن و

مشاغل غیررسمی را به رسمیت بشناسیم

گمان ما بر این است که در سال‌های آینده به توجه بیشتر به اشتغال غیررسمی نیاز داریم. در سال‌های اخیر، رویکرد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی توجه به بنگاه‌های کوچک و متوسط و تاکید خاص بر بنگاه‌های غیررسمی است. گرچه در ابتدا بسیار شماتت شدید که چرا اجازه نمی‌دهیم رشد اقتصادی صورت گیرد و اگر این اتفاق بیفتد، خودبه‌خود مشکلات بخش غیررسمی اقتصاد نیز حل خواهد شد. در حالی که ادعای ما این بود که در دوره رکود نیز می‌توان اشتغال ایجاد کرد. یافته‌های ما نشان می‌دهد، در دوره‌های رکود یا پرنوسان رشد اقتصادی، بخش خصوصی به طور معمول به سمت شرایطی میل می‌کند که ویژگی اصلی آن، کاهش یا تعطیلی صنایع کارخانه‌ای و کمترشدن اشتغال در این بخش‌هاست. در این تغییر و تحولات، بنگاه‌های کوچک و خُرد با اقبال بیشتری روبه‌رو می‌شوند و در چنین حالتی مسئله بیش از آنکه رقابت‌پذیری و افزایش بهره‌وری ملی باشد، بحث اشتغال و معیشت است و هر کسی سعی می‌کند در گام اول، مشکل خود را حل کند. تجربه دنیا نیز نشان می‌دهد در چنین حالت‌هایی فعالیت‌های اقتصادی به سمت کسب‌وکارهای خرد میل می‌کنند. نکته دیگر این است که اگرچه در سال‌های گذشته اشتغال قابل اعتنایی در کشور به استناد داده‌های مرکز آمار ایجاد شده، در عین حال پیش‌بینی‌ها نیز درست از آب درآمده‌اند و بخش زیادی از مشاغل در حوزه‌های عمده‌فروشی و خرده‌فروشی و فعالیت‌های خدماتی خرد و... بوده است. به عبارت دیگر، ادعاها محقق شده‌اند و سیاست‌های اشتغال‌زایی نیز مسیر درستی را طی کرده‌اند. اما واقعیت مهمتر این است که نظام اجرایی کشور هنوز به این باور نرسیده است. یافته‌های حاصل از مطالعات استانی و داده‌های کلان مرکز آمار نشان می‌دهد که سهم اشتغال غیررسمی کشور در سال گذشته به ۵۶درصد رسیده در حالی که انتظار می‌رود در کشوری شبیه به ایران، سهم مشاغل غیررسمی حدود ۳۰درصد باشد. معنای این سخن آن است که ایران در حال تجربه روندهای افزایشی سطح اشتغال غیررسمی است که به هیچ‌وجه پذیرفتنی نیست. تازه‌ترین یافته‌ها نیز نشان می‌دهد که با روندهای کنونی احتمالاً کشور در دو، سه ماه آینده در بخش صنعت با ریزش ناگهانی و شدید مشاغل روبه‌رو خواهد شد. در بخش کشاورزی پیش‌بینی این است که ریزش مشاغل از ۵ تا ۶ ماه آینده آغاز خواهد شدو در بخش خدمات نیز روند کاهشی تا پایان سال به صورت جدی خود را نشان خواهد داد. البته در بخش کشاورزی به دلیل تغییرات اقلیمی، ظرفیت چندانی نداریم، اما راجع به بخش خدمات باید نگران بود. در حوزه خدمات، بخش زیادی از مشاغل، غیررسمی است، اما پیش‌بینی می‌شود روند غیررسمی

ویاگو

پرسه‌ای در ایده‌ها و اندیشه‌ها

کتینو | ۰۵

کاهش سهم اقتصاد غیررسمی چرا و چگونه؟

تاریف متعددی برای بخش غیررسمی در اقتصادها وجود دارد، اما در مجموع اقتصاد سایه‌ای شامل تمامی تولیدات قانونی مبتنی بر بازار کالا و خدمات است که عمداً از نهادهای قانونی و دولتی به دلایلی مانند فرار از پرداخت مالیات یا اجتناب از مالیات، نپرداختن حق بیمه تامین‌اجتماعی، خودداری از رعایت استانداردهای بازار کار قانونی، از جمله حداقل دستمزد، حداکثر ساعات کار، استانداردهای ایمنی و... پنهان نگه داشته می‌شود. اگر از عوامل موثر در شکل‌گیری و گسترش بخش غیررسمی اقتصاد صرف‌نظر کنیم، موضوع مهمتر عوارض و تبعاتی است که فر به‌شدن این بخش برای کشور ایجاد می‌کند. کاهش قدرت رقابتی بنگاه‌های بخش رسمی شاید از نظر اقتصادی قابل توجه باشد، مسئله مهمتر رویکرد حمایتی و اجتماعی نسبت به بخش غیررسمی و خطراتی است که هنگام بروز مخاطرات اقتصادی، افراد شاغل در این بخش را تهدید می‌کند. طبیعی است بیمه‌های اجتماعی رویکرد اشتغال‌محور دارند و تاکیدشان بر اشتغال رسمی است و از همین رو، تنها بخشی از جمعیت شاغل را در بر می‌گیرند. نکته این است که بخش غیررسمی، پایدار و مستمر بوده و در فرایند توسعه به بخش رسمی تبدیل نمی‌شود، در نتیجه بیمه اجتماعی مبتنی بر اشتغال نمی‌تواند این بخش را نادیده بگیرد. نظام تولید پراکنده نه تنها بخش غیررسمی را پایدار کرده، بلکه این بخش در حال رشد تا حدودی کاهش نرخ مشارکت در بخش رسمی را نیز موجب شده است. از طرف دیگر، ساختار نوین تولید (بنگاه‌های بزرگ در کنار تعداد زیاد واحدهای کوچک)، این دو بخش را در فرایند توسعه در هم تنیده است. یک معنای درهم‌تنیدگی بخش رسمی و غیررسمی آن است که تثبیت نیروی کار بخش رسمی وابسته به ثبات بخش غیررسمی خواهد بود. در نتیجه اگر تعداد زیاد کارگاه‌های کوچک و خویش فرما از امنیت شغلی و کاری و پایداری روانی برخوردار نشوند، چه بسا بنگاه‌های بزرگ و فعال در بخش رسمی نیز با مشکلاتی در فرایند تولید روبه‌رو شوند.

معاون پژوهشی موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی

تفاهم‌نامه‌ای سه جانبه و شش بندی برای ایجاد مشاغل جدید

برنامه اشتغال ۱۰۰ هزار نفری در حوزه کسب و کارهای نوین

دارد و گفته شده در این محور نیز ۵ هزار نفر اشتغال ایجاد می‌شود. در بخش آخر تفاهم‌نامه به برنامه‌هایی برای عرضه و تقاضای نیروی انسانی تحصیلکرده در شرکت‌های داخلی توجه شده است. در این محور افزایش مهارت تحصیل کردگان و آماده‌کردن آن‌ها برای ورود به بازار کار، اولویت دارد که تخمین زده می‌شود اگر طرفین طبق برنامه‌ریزی‌ها جلو ببرند، جمعا ۱۰ هزار نفر به تعداد شاغلان کشور اضافه می‌شود. اعتبار مورد نیاز برای اجرای طرح‌ها در بخش معاونت علمی و فن‌آوری، بیش از ۲ هزار میلیارد تومان اعلام شده که ۱۸۰۰ میلیارد تومان آن را نظام بانکی تامین می‌کند و از محل تبصره ۱۸ قانون بودجه کشور نیز ۲۲۰ میلیارد تومان به برنامه‌ها اختصاص می‌یابد. در بخش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نیز در محورهای یاد شده

در تفاهم‌نامه، اعتبارات لازم حدود ۱۶۰۰ میلیارد تومان اعلام‌شده که ۷۵۰ میلیارد تومان آن را نظام بانکی تامین خواهد شد و الباقی نیز از محل تبصره‌های بودجه‌ای تامین می‌شود. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفته این برنامه‌های شش گانه را با مشوق‌های بیمه کارفرمایی و در قالب برنامه مهارت‌آموزی در محیط واقعی، تامین حداقل دستمزد در استان‌های محروم (که بودجه آن را سازمان برنامه و بودجه تامین می‌کند) و توسعه تامین مالی خرد برای روستائیان و ایجاد مشاغل خانگی با همکاری جهاد دانشگاهی اجرا می‌کنند. این تفاهم‌نامه را هفته گذشته، محمداقبر نوبخت، رئیس سازمان برنامه و بودجه، انوشیروان محسنی‌بندی، سرپرست وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سورنا ستاری، معاون علمی و فن‌آوری رئیس جمهوری امضا کردند.

گزارش

گزارش توسعه انسانی ۲۰۱۸ ملل متحد منتشر شد:

ارتقای ۹ پله‌ای ایران در شاخص توسعه انسانی

تخمین زده می‌شود ایران که هم‌اکنون جمعیت و نیروی کار به نسبت جوانی دارد تا حدود ۱۰ یا ۱۵ سال دیگر به جرگه کشورهایی بپیوندد که باید با معضل سالمندی جمعیت مقابله کند. آماده نبودن زیرساخت‌ها و نیاز به سرمایه‌گذاری انبوه برای تامین معیشت و اسباب آرامش و آسایش سالمندان یا خساراتی که کم شدن نیروی کار جوان بر اقتصاد در حال گذار ایران خواهد زد، شاید نگران‌کننده باشد، اما تخمین و تحلیل سازمان ملل از وضعیت آینده ایران، قدری امیدوارکننده است.

بنا به روایت تازه‌ای که در گزارش توسعه انسانی (Human Development Reports) سال ۲۰۱۸ آمده، ایران یکی از کشورهایی است که بیشترین رشد را از نظر شاخص توسعه انسانی تجربه کرده است. در بخشی از این گزارش که دفتر توسعه سازمان ملل متحد (UNDP) سالانه یا هر دو سال یک‌بار آن را منتشر می‌کند، به مباحث جمعیتی پرداخته شده است. از جمله آنکه گفته شده، ایران طی دو سال اخیر کاهش ۶۰۰ هزار نفری جمعیت را تجربه کرده، اما همچنان یکی از پرجمعیت‌ترین کشورهای جهان است و تا سال ۲۰۳۰ نیز تخمین زده می‌شود ایران همچنان در فهرست ۲۰ کشور پرجمعیت جهان قرار داشته باشد. نکته مهم این گزارش، تنزل رتبه ایران از نظر میزان رشد جمعیت است که ظرف مدت دو سال، از رده هجدهم به جایگاه نوزدهم رفته است. در گزارش توسعه انسانی ملل متحد، به تغییرات جمعیتی ایران نیز اشاره شده است. طبق تخمین‌ها، جمعیت ایران در سال ۲۰۳۰ به حدود ۸۸ میلیون نفر خواهد رسید و روند افزایش جمعیت نیز سالانه کندتر می‌شود. این نهاد بین‌المللی گفته، نرخ باروری به‌ازای هر زن در ایران که در بازه زمانی ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰، ۱/۵ و در سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵ برابر ۲ بوده، در سال ۲۰۲۰ به طور میانگین ۱/۶درصد کاهش می‌یابد و این روند تا سال ۲۰۳۰ نیز ادامه خواهد داشت.

دفتر توسعه سازمان ملل متحد در بخشی دیگر از گزارش خود به بررسی شاخص‌های توسعه انسانی در ایران پرداخته که براساس آن، ایران نسبت به سال ۲۰۱۷ صعودی ۹ پله‌ای در شاخص کل را تجربه کرده و در میان ۱۸۹ کشور جهان در رده شصتم قرار گرفته است. این شاخص عددی میان صفر و یک و از محاسبه میانگین چند زیرشاخص نظیر امید به زندگی، درآمد سرانه و ملی و کیفیت تحصیل به دست می‌آید که هرچه این شاخص به عدد یک نزدیک‌تر باشد، نشان از توسعه‌یافتگی بیشتر است.

براساس داده‌های جدید سازمان ملل متحد، شاخص توسعه انسانی ایران ظرف مدت ۲۷ سال بیش از ۳۸درصد رشد کرده و از ۵۷۷درصد در سال ۱۹۹۰ به ۷۹۸درصد در سال ۲۰۱۷ رسیده است. آن طور که در این گزارش آمده، متوسط امید به زندگی در ایران ۷۲/۴ سال است که نسبت به سال ۱۹۹۰، ۱۲/۴ سال افزایش داشته است. متوسط تعداد سال‌های تحصیل نیز در دوره ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۷ از ۴/۲ سال به ۹/۶ سال افزایش یافته است. درباره درآمد سرانه سالانه هر شهروند ایرانی نیز در گزارش UNDP گفته شده، دریافتی‌های ایرانیان از ۱۱هزارو ۴۲۰ دلار طی ۲۷ سال به ۱۹هزارو ۱۳۰ دلار افزایش یافته است. بنا به گزارش سازمان ملل متحد، نابرابری در ایران نیز طی بازه زمانی یاد شده ۱۱/۴درصد کاهش نشان می‌دهد. در گزارش شاخص توسعه انسانی ملل متحد، کشورها از نظر میزان توسعه انسانی در چهار دسته کشورهای دارای توسعه انسانی بسیار بالا، بالا، متوسط و پایین دسته‌بندی شده‌اند که ایران در دسته کشورهای دارای توسعه انسانی بالا جای گرفته است. در این گزارش کشور نروژ بهترین عملکرد را داشته و ایران نیز در میان کشورهای جنوب آسیا سرآمد بوده است.